

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/14/2024
Identifikačné číslo spisu:	8118208810
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8118208810.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň: 1/ N. Z., rod. J., narodená XX. Q. XXXX, O., K. XXXX/XX, 2/ Ľ. M., rod. J., narodená XX. B. XXXX, O., E. XXXXX/XX, zastúpené: ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA VALO & PARTNERS s.r.o., so sídlom Prešov, Konštantínova 3, IČO: 36 868 434, proti žalovanej: M. E., rod. M., narodená XX. V. XXXX, Z. Š., Š. XXX/XXX, zastúpená: PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s.r.o., so sídlom Košice, Hrnčiarska 29, IČO: 50 453 785, o zaplatenie sumy 2.714,28 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8C/34/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2023 sp. zn. 8Co/17/2022-324, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2023 sp. zn. 8Co/17/2022-324 z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom zo 17. februára 2022 č. k. 8C/34/2018-238 zamietol žalobu (výrok I.); žalobkyniam 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1. Rozhodoval v intenciách rozhodnutia Krajského súdu v Prešove (ďalej len „odvolací súd“), ktorý uznesením z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Co/128/2019-140 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia o.i. uviedol, že na žalobkyniach je dôkazné bremeno k vlastnému tvrdeniu o tom, že parcela, ktorá bola predmetom prevodu zo žalovanej na tretiu osobu, vznikla z pôvodnej parcely, ktorú nadobudla v dedičskom konaní a pokiaľ áno, v akom rozsahu. Až tak bude môcť súd posúdiť, či dôsledkom prevodu nehnuteľností realizovaného žalovanou je vznik nároku uplatnený žalobkýňami, a ak áno v akom rozsahu.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 34, § 36 ods. 1 a 2, § 488, § 499, § 494, § 473 ods. 2, § 482 Občianskeho zákonníka, § 11 ods. 3, § ods. 4, ods. 5 a ods. 6 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „Zákon č. 330/1991 Zb.“). Mal preukázané, že žalovaná v zmysle Osvedčenia o dedičstve, sp.zn. 26D/349/2007, Dnot 59/2007, nadobudla

nehnuteľnosti špecifikované v bode 1. na štvrtej strane daného dedičského rozhodnutia v dedičskej veci po nebohom J. M., rodenom M., zomrelom dňa XX. Y. XXXX s povinnosťou, že ak za tieto nehnuteľnosti získa určitý finančný alebo naturálny obnos, uspokojí zákonný podiel ostatných dedičov. Podľa výpisu z LV č. XXXX, k.ú. Z.Ý. Š., sa žalovaná v podiele 1/1 stala vlastníčkou parcely C-KN č. XXXX - orná pôda o výmere 2.599 m², a to na základe rozhodnutia Z 6508/2012 - rozhodnutie OPÚ 2012/426 - 392/ZJ zo dňa 29. októbra 2012 a kúpnu zmluvou zo dňa 05. decembra 2016 previedla žalovaná ako predávajúca kupujúcemu spoločnosti IMPOL HOLDING, a.s. parcelu C-KN č. XXXX - orná pôda o výmere 2.599 m² zapísanú na LV č. XXXX, za kúpnu cenu 47.000 eur v celosti. Vznesenú námietku premĺčania v priebehu konania súd vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko v predmetnom Osvedčení o dedičstve mala žalovaná stanovenú lehotu na vyplatenie 1 mesiac od vykonania úkonu, ktorý bude znamenať zmenu vlastníckeho práva v prípade, ak za nehnuteľnosti získa určitý finančný alebo naturálny obnos, preto jej všeobecná trojročná lehota začala plynúť 1 mesiac po uzatvorení kúpnej zmluvy, t.j. 05. januára 2017, pričom žaloba bola podaná pred jej uplynutím dňa 01. augusta 2018. Z predloženého Znaleckého posudku č. 9/2021 znalca T. U. Š. vyplýva, že zápisom pozemkových úprav do katastra nehnuteľností v k.ú. území Z. Š. bola vytvorená parcela registra C-KN č. XXXX, ktorá vznikla z parciel pôvodného stavu č. XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X Q. XXXX/X v zábere podľa jednotlivých dielov uvedených v tabuľke číslo 3. Parcely registra C-KN č. XXXX a XXXX/X vznikli na základe vyrovnaní v pozemkoch podľa § 11 ods. 3 a 6 zákona č. 330/91 Zb. o pozemkových úpravách v jeho znení platnom ku dňu zápisu PPU do KN a boli pridelené v prospech žalovanej ako vlastníka, v pomere 1/1. Znalec v znaleckom posudku konštatoval, že nové pozemky sú primerané pôvodným pozemkom a že na základe všetkých dostupných dôkazov vlastníkovi bolo v konaní o pozemkových úpravách celkovo pridelených 6 nových pozemkov. Podľa tabuľky číslo 3 znaleckého posudku, parcela nového stavu C-KN č. XXXX o výmere 2.599 m² bola vytvorená z pôvodných parciel E-KN a to parcely č. XXXX/X (diel 1 o výmere 10 m²), z parcely č. XXXX/X (diel 2 o výmere 1.156 m²), parcely č. XXXX/X (diel 3 o výmere 614 m²) a parcely č. XXXX/X (diel 4 o výmere 819 m²). Z predloženého dôkazu je zrejmé, že novovytvorená parcela C-KN č. XXXX o výmere 2.599 m² bola vytvorená z parcely č. XXXX/X, avšak iba o výmere 614 m², preto tvrdenia žalovanej boli preukázané, na čo upriamil pozornosť aj samotný odvolací súd. Jediná parcela, ktorú nadobudla žalovaná v rámci pôvodného dedičského rozhodnutia, je parcela XXXX/X diel 3 o výmere iba 614 m². Záväzok žalovanej spočíval v scudzení alebo prevedení nehnuteľností nadobudnutých v rámci dedičského konania s povinnosťou vyplatiť ustupujúcich dedičov. Pri scudzení parcely C-KN č. XXXX o výmere 2.599 m² za kúpnu cenu 47.000 eur, cena za 1 m² predstavuje 18,08 eura (47.000 / 2599). Podiel, ktorý je tak povinná žalovaná z parcely č. XXXX/X o výmere 614 m² vyplatiť ustupujúcim dedičom pri cene za 1 m² 18,08 eura predstavuje sumu 11.101,12 eura (614 x 18,08). Zákonný podiel žalobkyní 1/ a 2/ vo výške 1/14 k celku predstavuje sumu 792,94 eura. Nespornou skutočnosťou bolo, že žalovaná vyplatila žalobkyniam každej po 2.000 eur. Súd je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, že je potrebné túto parcelu stotožniť a preukázať, že parcela nadobudnutá v dedičstve je totožná s parcelou, ktorá bola predmetom prevodu vlastníckeho práva, žalobu zamietol, keďže novovytvorená parcela C-KN č. XXXX o výmere 2.599 m² bola vytvorená iba z časti parcely, ktorú získala žalovaná v dedičskom rozhodnutí, a to parcely XXXX/X diel 3 vo výmere iba 614 m², a v rozsahu uvedeného si žalovaná svoju povinnosť voči žalobcom aj splnila. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa zásady úspechu (§ 255 ods. 1 CSP) a v konaní plne úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Odvolací súd na odvolanie žalobkyní 1/ a 2/ rozsudkom z 29. mája 2023 sp. zn. 8Co/17/2022-324 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 1/ a žalobkyni 2/ každej sumu 1.357,14 eura s 5 % úrokom z omeškania ročne od 06. januára 2017 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Žalobkyniam 1/ a 2/ voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. V posudzovanom prípade odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania s tým, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci správne zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam, ale spor právne nesprávne posúdil. A iba z dôvodu, že mal za to, že odvolací súd vyslovil právny názor, že má žalobu zamietnuť, tak žalobu skutočne zamietol. Odvolací súd dospel k záveru, že

zo šiesteho oddielu prvej hlavy ôsmej časti Občianskeho zákonníka zánik záväzku odvodený od pozemkových úprav nenachádza a ani zo zákona o pozemkových úpravách nevyplyva, že by vznik nových pozemkov, ako dôsledku pozemkových úprav, mal mať vplyv na záväzky viažuce sa k pozemkom, ktoré v dôsledku týchto úprav zanikajú. V prejednávanej okolnostiach sporu to preto nemôže znamenať iné, ako to, že keby neexistovalo vlastníctvo pôvodných pozemkov, t. j. tých, ktoré boli obsahom dedičskej dohody, nemohlo by žalovanej vzniknúť vlastnícke právo k „novým pozemkom“. Záväzok žalovanej preto nezanikol a s jeho plnením mešká. Správne preto mal súd prvej inštancie uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyniam 1/ a 2/ sumy vyplývajúce z jej záväzku z dedičskej dohody uzavretej v dedičskom konaní po J. M.. S právnym názorom súdu prvej inštancie ohľadne námietky premĺčania sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil a rovnako ju považoval za nedôvodnú. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP, v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Dovolateľka namietala postup odvolacieho súdu, ktorý na základe rovnakých právnych dôvodov a skutkových tvrdení dospel k rozdielnemu právnemu záveru bez toho, aby zopakoval dokazovanie. Zároveň rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za nepreskúmateľné, pri vysporiadaní sa s právnym titulom nadobudnutia predmetných nehnuteľností žalovanou, predovšetkým vysporiadania sa s otázkou prevodu a prechodu záväzku z parciel. Považovala za nezrozumiteľné, že pokiaľ teda parcely zanikli v zmysle konštantnej judikatúry, ako môžu záväzky z nich prejsť na novovzniknuté parcely, a to aj napriek opätovne konštantnej judikatúre, že vlastnícke právo sa neodvodzuje od predchádzajúceho práva niekoho iného.

3.2. Podľa jej názoru sa odvolací súd nevyporiadal s podstatnou otázkou pre rozhodnutie a to v rozsahu ako mohol záväzok pretrvať, ktorý sa viazal na nehnuteľnosti, ktoré zanikli v konaní o pozemkových úpravách. Podľa jej názoru nejde o totožný predmet vlastníckeho práva. Pôvodné pozemky schválením projektu pozemkových úprav zanikli. Boli vytvorené celkom iné nehnuteľnosti, s odlišným umiestnením a právoplatným rozhodnutím správneho orgánu a boli pridelené určeným vlastníkom.

4. Žalobkyne 1/ a 2/ vo vyjadrení považovali dovolanie za nedôvodné, resp. neprípustné.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. V danom prípade dovolateľka uplatnila dovolací dôvod aj v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť

rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva; o takýto prípad išlo aj v posudzovanej veci.

9. Žalovaná v podanom dovolaní medzi iným namietala, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez nariadenia pojednávania i napriek tomu, že považoval zistený skutkový stav za správny.

10. Ústava v čl. 46 ods. 1 zaručuje každému možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prípadne u iného orgánu). Podmienkou však je, že sa tak musí stať „stanoveným postupom“. Stanoveným postupom teda sú (v ich samotnom základe) i pravidlá vymedzujúce možnú zmenu právneho posúdenia veci odvolacím súdom, oproti posúdeniu súdom prvej inštancie.

11. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie dovolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' (ne)správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (5Cdo/46/2011).

12. Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). Ak súd pojednávanie neodročí, pred jeho skončením vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Ak po vyjadrení strán súd nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením vyhlási dokazovanie za skončené (§ 182 CSP).

13. Súd prvej inštancie žalobu zamietol s odôvodnením, že záväzok žalovanej síce spočíval v scudzení alebo prevedení nehnuteľností nadobudnutých v rámci dedičského konania s povinnosťou vyplatiť ustupujúcich dedičov, avšak novovytvorená parcela C-KN č. XXXX o výmere 2.599 m² bola vytvorená z parcely č. XXXX/X, avšak iba z jej časti o výmere 614 m². Zákonný podiel žalobkyň 1/ a 2/ je vo výške 1/14 k celku, čo predstavuje sumu 792,94 eura (výpočet viď vyššie) a nakoľko už žalovaná každej vyplatila sumu 2.000 eur, svoju povinnosť si už splnila.

13.1. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v šiestom oddieli prvej hlavy ôsmej časti Občianskeho zákonníka sa zánik záväzku odvodený od pozemkových úprav nenachádza, pričom zo zákona o pozemkových úpravách nevyplýva, že by vznik nových pozemkov, ako dôsledku pozemkových úprav, mal mať vplyv na záväzky viažuce sa k pozemkom, ktoré v dôsledku týchto úprav zanikajú. Preto dospel k záveru, že záväzok žalovanej nezanikol a s jeho plnením mešká. Odvolací súd teda pri výklade totožných ustanovení dospel k opačnému právnenému záveru, a bolo preto potrebné vytvoriť žalovanej procesnú možnosť brániť sa a umožniť jej vyjadriť námietky k opačne zaujatému právnenému názoru, predpokladom ktorej je, že si odvolací súd splní svoju procesnú povinnosť podľa § 385 ods. 1 s poukazom na § 182 CSP.

14. Dovolací súd preto dospel k záveru, že odvolací súd takýmto nesprávnym postupom znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto dovolateľka opodstatnene namieta dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Dovolanie žalovanej za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež

dôvodné (§ 431 CSP). Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal ďalšími námietkami zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP), ani namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

16. Najvyšší súd vzhľadom na vyslovené závery v súlade s § 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.